

Miljöpolicy för RFSU

Beslutas av	Förbundsstyrelsen
Överordnade dokument	Stadgar för RFSU samt Ägardirektivet för RFSU AB.
Version & datum	Första versionen, antagen 2021-04-16.
Revidering	Ses över årligen. Uppdateras vid behov.

1. Inledning	2
1.1 Syfte och samband	2
1.2 Omfattning	3
1.3 Ansvar, implementering & uppföljning	3
1.4 Uppdatering	3
2. Styrande principer	4
2.1 SRHR-principen	4
2.2 Miljöprincipen	4
2.3 Säkerhets- & arbetsmiljöprincipen	5
2.4 Den ekonomiska principen	5
3. Klimat	5
3.1 Energi	6
3.2 Resor, externa möten & evenemang	6
3.3 Transporter	7
3.4 Placeringar	7
3.5 Klimatkompensation	7
4. Biologisk mångfald	8
4.1 Inköp	8
4.2 Mat & dryck	8
5. Produkter, resurser & avfall	9
5.1 Förpackningar	10
5.2 Produkter	10
5.3. Kampanjmaterial	10
5.4. Avfall	10

1. Inledning

Klimatförändringarna och miljöförstörelsen har gått förbi en kritisk punkt. Inga tillräckliga åtgärder har ännu vidtagits, varken på global, nationell eller lokal nivå, för att vända den förödande utvecklingen. Vi inom RFSU ska därför agera snabbt, resolut och systematiskt för att drastiskt minska våra utsläpp och annan negativ miljöpåverkan. Denna policy visar hur det ska gå till.

1.1 Syfte och samband

RFSU är en del av samhället och vår starka övertygelse är att vi ska vara med och sätta goda avtryck överallt där vi verkar. Vi arbetar med frågor som rör människors grundläggande behov och friheter, med främsta fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Dessa frågor är nära länkade till de allvarliga miljöutmaningar som världen nu möter.

Klimatkrisen har svåra, akuta och långsiktigt negativa effekter på människor, i synnerhet de som är marginaliserade, sårbara och fattiga, och som lever i länder där klimatkrisen är mest kännbara. I spåren av dessa förändringar följer torka, översvämningar och andra naturkatastrofer samt förlust av resurser som vatten och odlingsbar mark. Detta leder i sin tur till konflikter, vilket orsakar flyktingströmmar och i dessa ses ökad risk för sexuella övergrepp och genusbaserat våld. Ytterligare effekter av klimatkrisen är brist på rent vatten och minskad matproduktion, vilket innebär hälsorisker för exempelvis gravida. Brist på rent vatten utgör även en svårighet för menstruerande personer, som kan tvingas stanna hemma från skola eller arbete om de inte har möjlighet att tvätta sig.

För att bygga ett samhälle som står rustat för att möta utmaningarna från klimatkrisen behöver alla människors rättigheter tillgodoses, och även de sexuella och reproduktiva rättigheterna. Där har RFSU en viktig roll att fylla, som påverkansaktör inom och del av det globala samfundet. Som medlemsorganisation i International Planned Parenthood Federation (IPPF) arbetar vi för att synliggöra kopplingen mellan sexuell och reproduktiv hälsa (SRHR) och miljö och klimat, i linje med IPPF:s ramverk för sexuell hälsa och miljö.¹

RFSU ska vara aktiv i arbetet för en hållbar framtid och därmed ta ett tydligt ansvar när det gäller vår egen miljöpåverkan. Vi ska minska negativa avtryck från vår verksamhet i linje med *Parisavtalet*. Vi ska samtidigt öka vårt positiva avtryck genom att verka som inspiration för andra aktörer genom de val vi gör. Miljöproblemen ska behandlas som den kris de utgör. Vi styr mot *de globala målen*² och *de svenska miljö kvalitetsmålen*³ och anger i denna policy vilka av dessa mål som är i främsta fokus för oss.

I den här policyn utgår vi från modellen *planetära gränser*⁴ i vår bedömning över vilka miljöpåverkansområden som är relevanta för oss att hantera. Utifrån denna modell har vi identifierat *klimat* och *biologisk mångfald* som sådana områden. Vi ser även att vi

¹ <https://www.ippf.org/resource/ippf-position-paper-climate-crisis-and-sexual-and-reproductive-health-and-rights>

² <https://www.globalamalen.se/>

³ <https://sverigesmiljomal.se/miljomalen/>

⁴ <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

genom vår användning av resurser och generering av avfall påverkar miljöpåverkansområdet *markanvändning*.

Miljöpolicyen ger oss riktlinjer för och beskriver hur vi ska agera för att hantera och minska den miljöpåverkan som orsakas av våra verksamheter. I andra, mer verksamhetsnära och detaljerade styrdokument, såsom *respolicy*, *inköpspolicy* och *uppförandekod* finns mer detaljerad information i form av rutinbeskrivningar och regler.

1.2 Omfattning och åtagande

Miljöpolicyen täcker hela RFSU och gäller alla anställda, förtroendevalda, medlemmar, konsulter och andra företrädare då de verkar och agerar inom riksförbundet, dess lokalföreningar, stiftelser och aktiebolag.

Men åtagandet sträcker sig längre än så. De globala målen vilar på övertygelsen att vi når längre genom samarbete och det 17:e målet handlar om just samverkan för att nå målen. Vi arbetar ofta i projekt tillsammans med andra aktörer och vi ser detta som en möjlighet att påverka dessa att göra hållbara val.

I alla våra relationer till hyresvärdar, leverantörer, samarbetsorganisationer, företagssamarbeten eller andra former av affärskontakter, försöker vi påverka den andra parten att göra hållbara val gällande resor, energiförbrukning, inköp samt resursanvändning och avfall.

1.3 Ansvar, implementering och uppföljning

Ansvar för denna policy följer RFSU:s delegations- och bolagsordningar, i linje med stadgarna, ägardirektiv och andra av kongressen och förbundsstyrelsen fastställda styrdokument. Det vill säga:

- *Förbundsstyrelsen* fastställer miljöpolicyen och har det övergripande ansvaret för att den efterlevs, samt överlämnas till bolagsstyrelsen och lokalföreningarnas styrelser.
- *Generalsekreteraren, bolagets VD* och de *lokala verksamhetscheferna* har ett av förbundsstyrelsen delegerat ansvar för att miljöpolicyen implementeras och kommuniceras vidare ut i organisationens respektive delar, samt att den är känd och följs upp regelbundet.
- Varje *anställd, förtroendevald, medlem, konsult* och *andra företrädare* har slutligen ett eget verksamhetsnära ansvar att sätta sig in i hur miljöpolicyen påverkar just dem och att aktivt bidra till att den efterlevs fullt ut.

1.4 Uppdatering

Förbundsstyrelsen har det övergripande ansvaret för att miljöpolicyen ses över på årlig basis och uppdateras vid behov.

Underliggande policydokument, riktlinjer och checklistor, framtagna och anpassade för bolag, lokalföreningar, förbundskansli och klinik, ses över och uppdateras i enlighet med gällande delegationsordningar och rutiner för respektive berörd organisatorisk del av RFSU.

2. Styrande principer

För att miljöpolicy ska kunna vara styrande och vägledande för hela organisationen innehåller den fyra grundläggande, tematiska och styrande principer, framtagna specifikt för denna policy, att använda som bedömningsverktyg och stöd i det löpande verksamhetsintegrerade miljöarbetet. Dessa är *SRHR, Miljö, Säkerhet och arbetsmiljö*, samt *Ekonomi*. Dessa principer kan ibland ställas mot varandra, både i det dagliga arbetet och i den strategiska planeringen. I detta kapitel tydliggörs även vilka principer som är att se som överordnade andra, samt när och hur undantag kan göras.

2.1 SRHR-principen

RFSU:s arbetar lokalt, nationellt och internationellt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), det vill säga varje människas lika möjligheter, rättigheter och förutsättningar till en trygg och tillfredsställande sexualitet och att utan tvång, våld eller diskriminering kunna bestämma över sin egen kropp och relationer. Arbetet för SRHR är således en avgörande del av vårt uppdrag och vår vision om en värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sexualitet.

SRHR-principen är således överordnad i och med att den är kopplad till vår vision och vårt uppdrag. Den styr därför våra val, beslut och vårt agerande. Detta betyder dock inte att miljöhänsyn kan bortses ifrån i genomförandet av uppdraget - tvärt om. Miljöhänsyn, -konsekvenser och -påverkan ska alltid vägas in, men i vägval där SRHR-nytta ställs mot miljönytta finns en möjlighet - om inga andra alternativ finns - att göra avsteg från det som fastslås i denna policy.

Förbundsstyrelsen godkänner permanenta, långsiktiga, strategiska och organisationsövergripande undantag från miljöpolicyens regelverk i enlighet med SRHR-principen. Tillfälliga och avgränsade avsteg från miljöpolicyen fattas i samråd med närmast berörd chef och ska motiveras, dokumenteras och följas upp.

Permanent, långsiktiga, strategiska och organisationsövergripande avsteg från SRHR-principen, i syfte att uppnå maximal miljö- arbetsmiljö- och/eller säkerhetseffekt, måste också godkännas av förbundsstyrelsen och omprövas regelbundet. Tillfälliga och avgränsade avsteg fattas i samråd med närmast berörd chef och ska motiveras, dokumenteras och följas upp.

Läs mer under *1.3 Ansvar* samt *3.5 Klimatkompensation*.

2.2 Miljöprincipen

Denna policy fastställer RFSU:s åtaganden inom miljöområdet som grundläggande och genomsyrande alla verksamheter. Hänsyn till miljöpåverkan ska således vara en integrerad del av verksamhetsstyrning och verksamhetsplanering. Ingen verksamhet eller aktivitet ska genomföras utan att det säkerställts att den är i linje med denna policy.

Permanent, långsiktiga, strategiska och organisationsövergripande undantag från miljöprincipen måste godkännas av förbundsstyrelsen och omprövas regelbundet. Beslut om tillfälliga och avgränsade undantag fattas i samråd med närmast berörd chef och ska motiveras, dokumenteras och följas upp.

2.3 Säkerhets- och arbetsmiljöprincipen

Alla som verkar inom eller på uppdrag av RFSU har rätt till en god och säker arbetsmiljö. Vid avvägningar där den enskildes hälsa och säkerhet riskeras ska säkerhets- och arbetsmiljöprincipen prioriteras över alla andra principer.

Permanent undantag från säkerhets- och arbetsmiljöprincipen är uteslutet. Eventuellt beslut om tillfälliga och avgränsade undantag fattas i samråd med närmast berörd chef i samråd med arbetsmiljöombud, HR och/eller säkerhetsansvarig och ska motiveras, dokumenteras och följas upp.

Läs mer under 3.5 *Klimatkompensation*.

2.4 Den ekonomiska principen

Ett hållbart, välplanerat och ansvarsfullt användande av våra ekonomiska resurser ligger till grund för våra finansieringsplaner, budgetarbete och riktlinjer för placeringar, upphandlingar och inköp. Det som här kallas *den ekonomiska principen* är således central inom både idéburna och vinstdrivande verksamheter.

Denna policy fastslår att miljöprincipen är överordnad den ekonomiska principen. Miljöskäl är därför en legitim grund för ekonomiska beslut, även om detta medför ökade kostnader vid inköp och upphandlingar samt lägre vinst, utdelning och avkastning.

Eftersom alla verksamheter arbetar utefter begränsade ekonomiska ramar och förutsättningar åligger det ansvariga för finansiering samt verksamhets- och budgetplanering att tilldela och omfördela tillräckliga resurser så att alla verksamheter kan bedrivas i enlighet med denna policy.

3. Klimat

Globala mål i fokus: 7. Hållbar energi för alla 13. Bekämpa klimatförändringarna 17. Genomförande och globalt partnerskap	Svenska miljö kvalitetsmål i fokus: • Begränsad klimatpåverkan• Frisk luft• God bebyggd miljö

Vi påverkar klimatet framförallt genom användning av el, värme och kyla, genom våra tjänsteresor, transporter, våra inköp och produktion samt genom våra placeringar. Det krävs stora åtgärder för att Parisavtalet ska nås och klimathänsyn ska prioriteras i alla våra val.

3.1 Energi

Vi använder el, värme och kyla i våra lokaler. I vissa fall ingår dessa i hyran av lokalen och då kan vi inte själva avgöra vilka avtal vi ska ha. När det är möjligt att välja ska vi välja el som är märkt med *Bra Miljöval*. I övriga fall ska vi arbeta för att påverka värden att välja antingen el som är märkt med i första hand *Bra Miljöval* eller i andra hand från förnybara källor.

Alla arbetsplatser och lokaler är utrustade med så energieffektiva maskiner som möjligt, och med sensorstyrd belysning. I första hand ska vi använda den utrustning som redan finns och reparera den vid behov. I andra hand köper vi begagnad utrustning, om sådan finns, annars ny utrustning. I båda fall väljer vi sådan med så låg energiförbrukning som möjligt.

Alla medarbetare har ansvar för att minska förbrukningen av el, exempelvis genom att släcka lampor och stänga av datorer och skärmar vid dagens slut.

Det så kallade digitala molnet, strömningstjänster och andra tjänster för datalagring, underhållning och kommunikation framställs ofta som miljövänligare alternativ i en tid då allt fler vill minska sin negativa miljöpåverkan. Det är dock problematiskt att exempelvis de serverhallar och andra anläggningar, som är en förutsättning för dessa tjänsters drift och tillhandahållande, dels kräver mycket stora mängder energi, dels kan ha stor negativ miljöpåverkan på de platser där de är placerade, exempelvis i form av föroreningar, skogsavverkning och vattenförbrukning. RFSU följer utvecklingen och debatten inom detta område och har för avsikt att då det är möjligt genom aktiva val bidra till utvecklingen av mer miljövänliga alternativ och tjänster.

*För mer information om energi; se de policydokument, riktlinjer och checklistor, inom områdena **arbetsplatser**, **kontor** och **lokaler** samt **upphandling** och **inköp**, som är framtagna och anpassade för RFSU:s bolag, lokalföreningar, förbundskansli respektive klinik.*

3.2 Resor, externa möten och evenemang

I första hand ska resor undvikas och ersättas med digitala möten. För nödvändiga resor ska det miljöbästa alternativet väljas. Resor som kan göras med tåg med upp till 8 timmars restid ska göras med tåg. Därefter kan flygresor väljas. För att möjliggöra arbete under tågresan kan 1:a klass väljas, alternativt nattåg när det alternativet finns. Vid nödvändiga flygresor ska ekonomiklass väljas, eftersom det är lägre klimatpåverkan från detta än från business- eller första klass. Om möjligt ska även direktflyg väljas, för att undvika start och landning där stor del av klimatpåverkan sker. Vid taxiresor eller hyra av bil ska bolag med miljöklassade bilar väljas, om sådana finns.

Vid hotellvistelse ska miljöklassade hotell väljas, om inte säkerhetssituationen kräver ett annat val.

Vid hyra av lokal för möte eller annat evenemang ska lokaler som är miljömärkta med till exempel *Svanen* väljas i första hand. Om ingen sådan finns tillgänglig ska det säkerställas att mat/fika, engångsartiklar och andra inköp lever upp till denna policy.

För mer information om resor, externa möten och evenemang; se de policydokument, riktlinjer och checklistor, inom områdena **resor**, **upphandling** och **inköp**, som är framtagna och anpassade för RFSU:s bolag, lokalföreningar, förbundskansli respektive klinik.

3.3 Transporter

Vi väljer transportbolag som har en tydlig satsning på att fasa ut fossila bränslen för att istället börja använda förnybara drivmedel. Vi väljer också transportbolag som har ett aktivt miljöarbete och som arbetar med att till exempel optimera sina transporter och lära ut eco-driving till alla chaufförer.

För mer information om transporter; se de policydokument, riktlinjer och checklistor, inom områdena **upphandling** och **inköp**, som är framtagna och anpassade för RFSU:s bolag, lokalföreningar, förbundskansli respektive klinik.

3.4 Placeringar

Kapitalplacering ska ske med största möjliga hänsyn tagen till miljö och hållbarhet. Inga investeringar ska göras i kol, olja eller gas. Kapital ska enbart placeras i fonder/värdepapper med lågt CO₂e-avtryck och i branscher och företag som har potential att bidra till en omställning till ett hållbart samhälle. Vid avvägning mellan avkastning/vinst och miljöhänsyn ska miljöhänsyn gå först i enlighet med stycke 2.2 i denna policy.

För mer information; se de policydokument, riktlinjer och checklistor, inom områdena **placering**, **förvaltning** och **finans**, som är framtagna och anpassade för RFSU:s bolag, lokalföreningar, förbundskansli respektive klinik.

3.5 Klimatkompensation

RFSU ska minska utsläppen från verksamheten i linje med Parisavtalets mål om att hålla temperaturökningen väl under två grader. Vissa utsläpp, till exempel sådana från våra leverantörer och från våra utrikes flygresor, är för närvarande svåra att minska i tillräcklig omfattning om vi samtidigt ska kunna genomföra vårt SRHR-uppdrag med goda resultat.

Vi väljer därför att mildra effekterna av de utsläpp som vi, trots åtgärder, ändå bidrar till. Detta gör vi genom att investera i projekt som binder koldioxid i enlighet med FN:s klimatpanel IPCC:s rekommendationer. Vi väljer i första hand projekt som bevarar skog och motverkar avskogning, så kallade REDD-projekt, eftersom gamla skogar tar upp mer växthusgaser än nyplanterad skog. Dessutom bidrar dessa projekt till att bevara biologisk mångfald. De projekt som vi satsar på har även social nytta för lokalbefolkningen.

En form av intern klimatkompensering, för av ledningen beslutade verksamhetsnödvändiga utsläpp, är att låta dessa beslut få konsekvenser i form av uteblivna och minskade utsläpp inom samma eller närliggande verksamheter, genomförda i närtid.

Varje del av organisationen har ansvar för att se över vilka delar av verksamheten som kan vara aktuella att kompensera för samt att se till att det görs i något av de valda projekten som finns tillgängliga.

*För mer information om klimatkompensation; se de policydokument, riktlinjer och checklistor, inom områdena **resor, upphandling** och **inköp**, som är framtagna och anpassade för RFSU:s bolag, lokalföreningar, förbundskansli respektive klinik.*

4. Biologisk mångfald

Globala mål i fokus: 12. Hållbar konsumtion och produktion 14. Hav och marina resurser 15. Ekosystem och biologisk mångfald	Svenska miljö kvalitetsmål i fokus: ● Levande sjöar och vattendrag● Levande skogar● Ett rikt odlingslandskap● Ett rikt växt- och djurliv

Förlusten av biologisk mångfald är lika akut som klimatkrisen och påverkar våra samhällen negativt på många sätt. Hälsa och matsäkerhet är nära kopplat till artrikedomen och starka ekosystem. Den accelererande förlusten av biologisk mångfald försvagar ekosystemen och kan bidra till brist på vatten och mat i framför allt sårbara samhällen. RFSU påverkar den biologiska mångfalden i synnerhet genom val av mat och delvis även genom inköp till våra verksamheter och produktion av varor.

4.1 Inköp

Vid inköp till våra verksamheter väljer vi i första hand begagnade och återbrukade produkter där det är möjligt. Papper, rengöringskemikalier och andra förbrukningsartiklar är i första hand miljömärkta, i andra hand det miljöbästa alternativet i jämförelse med likvärdiga produkter. Alla medarbetare har dessutom ansvar att begränsa konsumtionen av varor genom att till exempel undvika utskrifter och dosera rengöringskemikalier korrekt.

För övriga inköp av varor och tjänster, såsom städning och tvätt, gäller att vi väljer leverantörer med ett uttalat miljöarbete, med exempelvis miljöpolicy, miljöledningssystem, certifieringar eller annan tydlig miljöprofil.

Vid avtackningar, firanden och andra högtidliga tillfällen köper vi inte snittblommor, utan miljövänligare alternativ och presenter vars miljöpåverkan är att se som liten.

*För mer information om inköp; se de policydokument, riktlinjer och checklistor, inom områdena **upphandling** och **inköp**, som är framtagna och anpassade för RFSU:s bolag, lokalföreningar, förbundskansli respektive klinik.*

4.2 Mat & dryck

När vi tillhandahåller och erbjuder dryck, tilltugg och mat, internt på våra arbetsplatser och föreningslokaler, samt externt vid olika evenemang, möten och

konferenser, i Sverige och utomlands, väljer vi i första hand det som har minst klimatpåverkan. Detta innebär att:

1. Vi väljer vegetarisk och/eller vegansk kost eftersom dessa har mindre miljöpåverkan än kost med animaliska produkter.
2. Vi väljer om möjligt utesäsong, samt småskaligt och närproducerat, eftersom detta bidrar till bibehållen biologisk mångfald och minskade utsläpp genom kortare varutransporter.
3. Vi köper miljömärkt. Tredjepartscertifierade produkter så långt som möjligt, i första hand märkt med *KRAV* eller andra ekologiska märkningar, i andra hand övriga hållbarhetscertifieringar, såsom *UTZ/Rainforest Alliance* och *Fairtrade*. Detta eftersom en tredje part har kontrollerat att det är goda förhållanden i hela värdekedjan. Vi prioriterar *KRAV*-märkningen eftersom den har högt ställda regler, och för att *KRAV*, utöver regler på miljöanpassning, även tar upp klimathänsyn, djuromsorg, hälsa och sociala frågor.
4. Animaliska produkter kan undantagsvis ses som specialkost för dem som uttryckt önskemål om detta, men då enbart miljömärkta, hållbarhetscertifierade, närproducerade och/eller småskaligt producerade produkter, i linje med punkterna 2-3 ovan.

För mer information om mat och dryck; se de policydokument, riktlinjer och checklistor, inom områdena **arbetsplats**, **upphandling** och **inköp**, som är framtagna och anpassade för RFSU:s bolag, lokalföreningar, förbundskansli respektive klinik.

5. Produkter, resurser och avfall

Globala mål i fokus: <i>12 Hållbar konsumtion och produktion</i> <i>14 Hav och marina resurser</i> <i>15 Ekosystem och biologisk mångfald</i>	Svenska miljö kvalitetsmål i fokus: ● Giftfri miljö● Levande skogar● God bebyggd miljö

Vi använder en hel del naturresurser, såsom energi, vatten, träd och andra råvaror, i våra verksamheter, till trycksaker, kläder och till våra egna produkter och förpackningar. Vår ambition är att minska användningen av icke återvunnet material så långt möjligt och i högre grad bidra till användning av återvunna material. Vi följer avfallstrappan, det vill säga att vi i;

- 1:a hand - minskar konsumtionen,
- 2:a hand - återanvänder,
- 3:e hand - återvinner, samt i
- 4:e hand - lämnar till förbränning för utvinning av energi.

I de lokaler och verksamheter där det är möjligt sorterar vi allt för återvinning. I de verksamheter där det inte är möjligt, sorteras det som går och resten går till korrekt avfallshantering.

5.1 Förpackningar

Våra förpackningar är tillverkade med tanke på att de ska vara lätta att återvinna och innehåller inte flera olika material. De består så långt möjligt av återvunna eller miljömärkta råvaror.

5.2 Produkter

Vi har som målsättning att alla våra produkter ska vara miljömärkta, eller på annat sätt dokumenterat ofarliga för miljö och hälsa. De genomgår därför stränga tester för att exempelvis säkerställa att de inte innehåller några farliga ämnen.

5.3. Kampanjmaterial

I flera verksamheter används kampanjmaterial i form av trycksaker, kläder, pins etc. Allt material innebär att det används resurser och energi från såväl produktion som transporter. För att inte bidra till ohållbar resursanvändning överväger vi i första hand om ett kampanjmaterial kan vara helt digital, inspelat eller i någon annan utförandeform med minimal miljöpåverkan. I andra hand planerar vi kampanjen på ett sådant sätt att materialet blir återanvändbart i kommande kampanjer eller andra verksamheter. I tredje hand beställer vi små volymer material åt gången, och gör tilläggsbeställningar om så behövs.

Vi väljer material och förpackningar som i första hand är miljömärkta och dessutom nedbrytbara och förnybara. Vid beställning av kläder eller andra textilier väljer vi i första hand mer hållbara material än bomull, exempelvis hampa och bambu. Vi väljer dessutom miljömärkta material om det är tillgängligt. Vi prioriterar miljömärkningarna *Bra Miljöval*, *Svanen* och *GOTS*-certifierade produkter, eftersom dessa garanterar att produkterna har tillverkats med mycket hänsyn till miljön i hela värdekedjan.

Överblivet kampanjmaterial som inte kan återanvändas sorteras korrekt för att kunna återvinnas.

5.4. Avfall

Utöver det som ovan fastslås gällande avfall vill vi underlätta korrekt avfallshantering genom att upplysa om hur våra produkter och förpackningar ska sorteras.

Vid avvägningar ska konsument- och patienthälsan prioriteras.

*För mer information om produkter, avfall och resurser; se de policydokument, riktlinjer och checklistor, inom områdena **arbetsplats**, **upphandling** och **inköp**, som är framtagna och anpassade för RFSU:s bolag, lokalföreningar, förbundskansli respektive klinik.*